

KMETOVOALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

Uradno glasilo

c. kr. kmetijske družbe za vojvodino kranjsko.

»Kmetovalec« izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stane 4 K, za gg. učitelje in ljudske knjižnice pa le 2 K na leto. — Udje c. kr. kmetijske družbe kranjske dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) se zaračunajo po nastopni ceni: Inserat na vsi strani 90 K, na $\frac{1}{2}$ strani 60 K, na $\frac{1}{3}$ strani 30 K, na $\frac{1}{4}$ strani 15 K in na $\frac{1}{12}$ strani 8 K. Pri večjih naročilih rabat. Družabnikom 20 % popusta. Vsaka vrsta v »Malih naznanilih« stane 30 h.

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati c. kr. kmetijski družbi v Ljubljani, Turjaški trg šte. 3.

Ponatisi iz »Kmetovalca« so dovoljeni le tedaj, če se navede vir.

St. 22. V Ljubljani, 30. novembra 1915. Letnik XXXII.

Obseg: Oklic na Kmetovalce! — Sosea Razumnika konjereja. — Kako je treba zatirati nalezljivo bolezen slinovko in parkljevko pri živini? — Kako škodi mraz v perutninarstvu? Vrednost hranilnih snovi v litru mleka v primeri z drugimi enakovrednimi nadomestilnimi hranilnimi snovmi. — Nazadovanje novih vinogradov. — Vprašanja in odgovori. — Vojne naredbe. — Kmetijske novice. — Družbene vesti. — Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske. — Tržna poročila. — **Inserati.**

Kmetovalci!

Največja vojna, ki jo svet pojmi, je na višku in že se čujejo mirovni glasovi, ki so znamenje
v l. 1916. sklenjenega miru.

Velikanska srčnost in hrabrost se kaže na vseh straneh bojevnikov, ki jo tudi pri naših sovražnikih ne smemo zanikati, drugače le zmanjšamo pomen in veljavo čudovitih zmag Avstrije in njenih zaveznikov, ki je glede množine bojevnikov v znatni manjšini napram sovražnikom.

Če se že danes sme smatrati po dosedanjih slavnih činih naše hrabre armade

Avstrijo povsodi zmagujočo,

se nad tem veselim dejstvom ne sme pozabiti, da se ni šlo le za zmago orožja, ampak še veliko bolj preprečiti nakano sovražnikov, ki so nas hoteli izstradati, kajti poznali so pač našo veliko bojno silo, a računali so, *da nam z lakoto izvijejo ostri meč iz trde pesti.* Zmotili so se: Naši in naših zaveznikov hrabri vojaki, ki jih je nad tričetrtine iz neomehkuženega kmetskega stanu, so doslej v skoraj poldrugoletnem boju z nadčloveško silo prenašali neverjetne napore in boje, a na domači grudi ostalo prebivalstvo, predvsem *naše vzorno ženstvo in naši očetje,* je požrtvovalno skrbelo za prehrano armade in prebivalstva. Ko se razblinijo sovražne megle, ko bo sklenjen težko pričakovani, a nadvse *častni mir,* takrat bo sodba v vseh slojih nepristranska in prišla bo na dan resnica, da je

sedanjo zmago izvojeval kmetijski stan.

Izkušnje vojnega časa so nam pa obenem pokazale *kako pomanjkljivo je še naše kmetovanje* in kako daleč smo še zaostali. Ali nam je potrebno tako varčevanje z vsakdanjim kruhom? Ne, in stokrat ne! *Sami smo vzrok, ker ne znamo dvakrat toliko pridelati kakor bi lahko.* Ne preprosta vršitev ročnih kmetijskih del, ki jo končno razume najbolj zabiti dninar, ampak razumno in smotreno gospodarjenje na znanstveni podlagi bo privedlo kmetijstvo na višek razvoja in bo naredilo kmetijstvo med prvimi poklici na svetu.

Po sklenjenem miru se bo moralo pričeti novo narodno-gospodarsko življenje, ki naj ne le zaceli od vojske prizadete rane, *ampak naj našo slavno Avstrijo napravi tudi za bodočnost nepremagljivo.*

Ves dosedanji napredek v kmetijstvu na Kranjskem moremo staviti na rovaš naši družbi, ki je vpeljala boljša semena, pridelovanje krompirja, povzdignila produkcijo z vpeljavo umetnih gnojil, ki je zamenjala nekdanje buše z lepo plemensko živino, odprla pot mlekarstvu, zapričela z obnovo vinogradov, ustvarila krasno uspevajoče sadjarstvo itd. Z eno besedo: vse!

Ce s ponosom zremo na preteklost, smemo še manj pozabiti na bodočnost, ki nam stavi v sedanjih razmerah še večje in težje naloge, in **ker pomeni mirovati toliko kakor zaostajati**, zato bo glavni odbor c. kr. kmetijske družbe tudi naprej vestno vršil svojo nalogo.

Umno in dobičkonosno kmetijstvo je najtežja obrt na svetu; kmetijstvo se sme imenovati vednost ali umetnost na naravoslovni podlagi. Te podlage pa našim kmetovalcem še nedostaja, zato so upravičena očitanja, da naši kmetovalci še nikakor niso kos svoji nalogi. Kmetovalec danes nima mehko postlano; boriti se mora proti raznim neprilikom, ki silno draže gospodarske potrebščine, boriti se mora proti pomanjkanju delavcev itd., in če naj prebije te hude čase in če naj postane blagostojen, mora svoje še precej zaostalo gospodarjenje docela predrugačiti.

V tem zmislu poučevati in delovati bodi torej naloga c. kr. kmetijske družbe kranjske in njenega glasila „Kmetovalca“, in kdor ima voljo sodelovati pri tem nadvse potrebnem delu, ta ostani ali pristopi k družbi kot ud ali pa kot naročnik „Kmetovalca“.

Udno, oziroma naročnino v znesku K 4.— je pošiljati pod naslovom:

C. kr. kmetijska družba kranjska v Ljubljani.

Soseda Razumnika konjereja.

23. Prvo podkovanje.

Nekega nedeljskega popoldne je rekel Razumnik svojim hlapcema: „Bistra je sedaj že tri leta stara in čas je, da jo začnemo učiti vožnje, prej pa jo je še treba podkovati. To se bo jutri zgodilo.“

„Ali naj povedem Bistro samo v kovačnico?“ je vprašal eden hlapcev. „Sicer je zelo mirna in pohlevna, toda nekoliko preboječa in plašljiva se mi zdi. Vodil sem jo zato že parkrat v bližino kovačnice, da se je privadi, posebno pa zato, da se ne bo strašila nabijanja in velikega ognja na kovaškem ognjišču.“

„To si pa zares prav storil,“ je pohvalno rekel Razumnik. Marsiktera mlada žival je zelo plašljiva ter se začne zelo bati, ko pride v kovačnico, ker ji je ta popolnoma tuja. Veliko onih živali, ki so pri kovanju nemirne in jih je silno težko podkovati, so take le vsled nepravilnega ravnanja in sile, zato je vedno zelo umestno, če se žival, ki jo je podkovati, že nekaj dni prej parkrat vodi mimo kovačnice in v njeno bližino, da se je privadi. Bistra pa ne boš vodil k podkovanju samo, ampak obenem s staro, mirno Bredo, ki je bila že nešteto krat podkovana.“

„Je res, Breda je pri podkovanju zelo mirna,“ je odvrnil hlapec. „Niti najmanjših muh nima in se podkovanje vselej lahko in hitro zvrši, sploh je ona najmirnejša izmed vseh naših živali.“

„Dobro,“ je rekel Razumnik, „Bredo bo najprej podkovati, Bistra pa naj gleda. Mislim, da bo potem prav mirno stala.“

Drugo jutro se je imelo torej podkovanje zvršiti.

Razumnik je smatral za potrebno, da se mlada živalca privadi na dviganje in držanje nog pri kovanju.

Poklical je oba hlapca in prvemu velel, naj dvigne Bistri prednjo nogo po načinu, kakor se to stori pri kovaču.

Prvi hlapec je držal Bistro na povodcu in ji prijazno prigovarjal, medtem pa je položil drugi hlapec levo roko na mesto, kjer se čuti ramno kost ter je z desno roko polagoma lahko božal ob nogi navzdol. Žival je bila na take dotikljuje že privajena in je bila po-

popolnoma mirna. Nato je prijel trdno za nogo v biclju in jo upognil. (Glej podobo 60.) Živalca se temu ni veliko protivila. Potem se je obrnil tako, da je bil s hrbtom proti njeni glavi in jo z obema rokama držal. Sedaj pa je postala Bistra nemirna. Skušala se je otresti trdega objema in je hotela stopiti nazaj.

„Ne dvigaj ji vendar noge tako visoko!“ mu je razburjeno zaklical Razumnik. „Ali ne veš, da žival boli, ako ji previsoko dvigneš nogo? Kajpada, ne ljubi se ti hrbet nekoliko vpogniti, zato ji vlečeš nogo tako visoko!“

Ozmerjani hlapec je nekoliko pripognil hrbet in noga je s tem prišla precej nižje. Bistra je bila mahoma zopet mirna, ker jo sedaj očitno ni več bolelo.

Razumnik je pojasnjeval dalje: „Ako se živali previsoko dvigne nogo, jo to boli in se kaj rada plaši. Tako ravnanje izvira največ iz nevednosti pa tudi iz komodnosti. Ako je človek velik, mu je seveda ugodneje nogo dvigniti višje kot je treba, zato se mu pa ni treba upogibati. Za žival pa je tako visoko držanje nenaravno in ji povzroča bolečine. Ravnotako žival zelo boli, ako ji vlečeš nogo preveč v stran. Tudi predolgo se ne sme držati noge kvišku, ker tudi to žival boli.“

Razumnik je ukazal hlapcu, da izpusti Bistrino nogo.

Kobilci so nato prijazno prigovarjali, jo božali in slednjič je dobila tudi sladkorja.

Čez nekaj minut ji je moral hlapec drugič dvigniti nogo. To pot je šlo že veliko bolj gladko kot prvič. Zatem ji je dvignil parkrat tudi levo prednjo nogo, potem pa so poskušali isto tudi z levo zadnjo nogo. To pa so napravili takole:

Prvi hlapec je Bistri položil desno roko na hrbet, medtem ko se je drugi prijazno z njo pogovarjal in jo držal na povodcu.

Prvi hlapec je hotel sedaj z levico kar menič-tebinič takoj prijeto za nogo v biclju in jo dvigniti. Zivalca se je naglega prijema močno ustrašila in brnila nazaj.

Razumnik je vzrojil: „Gladi jo vendar lepo počasi od zgoraj navzdol kot prej in pridi polahko in previdno do biclja! Saj vendar vidiš, kako je plašna. Če jo boš tako prijemal, ti bo razbila čeljusti.“

Hlapec je takoj ubogal in storil tako kakor mu je ukazal Razumnik, in Bistra je ostala popolnoma mirna.

Z levico je nato krepko pograbil nogo v biclju in jo vpognil v skočnem členku. (Glej podoba 61.) Sedaj je žival ostala popolnoma mirna in zato je nogo oprijel tudi z desnico. Tako je bilo pravilno.

„Le potegni nogo nekoliko nazaj,“ ga je opomnil Razumnik.

Hlapec je storil, kakor mu je bilo ukazano.

„Tako, sedaj je noga v pravem položaju in bi mogel z delom pričeti kovač,“ je razlagal Razumnik. „Podkovanje mislim, da ne bo delalo posebnih preglavic. Takoj se hočem prepričati s tem, da s kladivom nekoliko rahlo potrkam po kopitu. Obenem se bo živalca bolj privadila.“

Skočil je po kladivo in je z njim rahlo potrkaval po vseh delih, kjer bo moral kovač imeti kaj opravila s kladivom. V pričetku se je Bistra nekoliko plašila ob vsakem udarcu.

Razumnik pa se je lepo pogovarjal z njo in polagoma se je privadila toliko, da se naposled za to še zmenila ni.

„Napol je že vse dobro,“ je rekel Razumnik, „sedaj pa moramo isto poskusiti tudi na drugi nogi.“

Bistra se je že vsega tako privadila, da se ni prav nič več plašila. Celo potrkavanje s kladivom je ni nič strašilo.

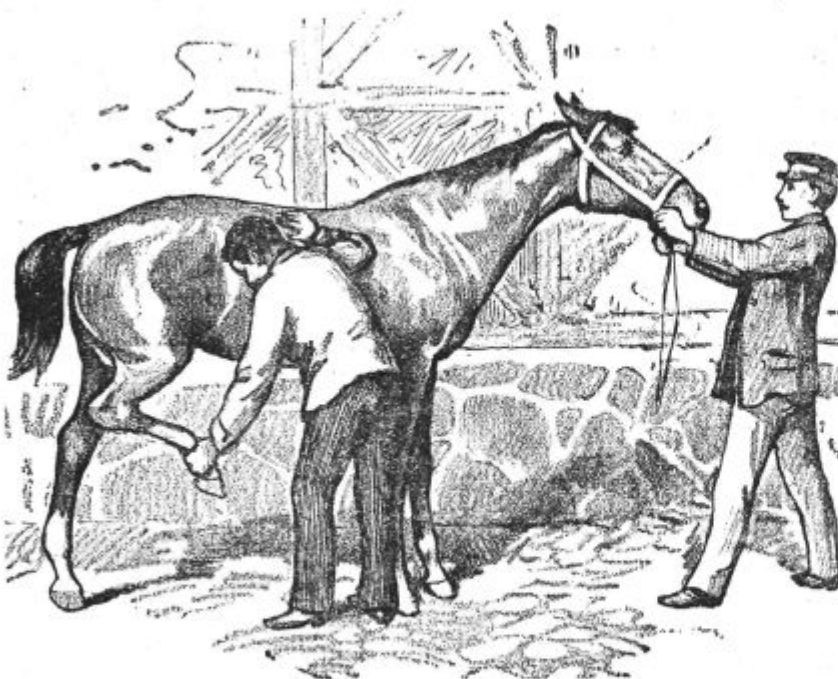
„Izvrstna kopita ima,“ se je zopet oglasil Razumnik. „Zaraditega ji tudi ni bilo treba velikokrat privzdigovati kopit, vsled tega pa je bilo naše delo ravnokar nekoliko težje, vendar upam, da bo šlo s kovanjem vse po sreči. Mlade živali, katerim so se že zgodaj morala velikokrat spirati in strugati kopita, so

Kako je treba zatirati nalezljivo bolezen slinovko in parkljevko pri živini?

Po večjem delu Kranjske dežele se je v zadnjem času razširila bolezen slinovka in parkljevka (kuga v

Podoba 60.

Podoba 61.

na dviganje nog že popolnoma privajene in se tudi rogoviljenja okoli kopit, nič več ne boje. Zato gre pri njih prvo podkovanje navadno prav gladko izpod rok.“ (Dalje pride.)

gobcu in na parkjih). Nastopila je s tako silo, da nam utegne še bolj skrčiti vsled izrednih razmer že itak pičlo število goveje živine in da nas spravi ob mleko docela, ker zahteva letos zares dosti žrtev.

Nekako sredi junija t. l. so se pojavili prvi slučajni bolezn. Po preteku dveh mesecev smo pa videli, kako živina, ki je to bolezen že prestala, vnovič še huje zboli kot prvič. Vzrok zopetni obolezlosti je ponovna infekcija bodisi v domačem hlevu ali pa zunaj njega.

Imuniteta, to je nesprejemljivost za ponovno obolezlost, pridobljena vsled prvega ozdravljenja traja tedaj, kakor nam taki slučajni kažejo, pri nekaterih živalih le kakih šest tednov. In tako nam enainista živina zboli lahko v letu po večkrat, ako ni že prej tej bolezni podlegla. Da med tem mlada živina v rasti in v razvoju zastane, da imajo krave po vsakem slučaju prestane bolezn. trajno manj mleka, ali da pridejo celo popolnoma ob mleko, da jih med boleznijo ne moremo pripuščati in da lepi debeli voli pri tem popolnoma upadejo, to so posledice, ki jih po tej bolezni opažamo in težko občutimo.

Boriti se imamo torej z nevarnim sovražnikom, ki nam more našo živinorejo polagoma, pa gotovo docela uničiti. Uničenje živinoreje pa pomeni naš popolni gospodarski propad: živina obdeluje polje, daje gnoj, meso in mleko. Če tega ne bo, bomo reveži. Tolažba, da dobimo potrebno živino po

vojni morda od drugod, je pa silno slaba: pomankanje živine bo po vojni splošno.

Ne preostaja nam drugega, nego ubraniti se te nadloge; sredstva za to so nam znana: Zatiranje te bolezni obstoja v temeljitem snaženju in razkuževanju hleva in vsega, kar je prišlo z bolno živino v dotiko. Tako uničimo vse kali, ki povzročajo bolezen. Je to res nekoliko težavno delo, a vstrašiti se ga ne smemo, ker drugače ne gre in ker smo si gotovi, da se izplača.

Kali te bolezni so povsod v hlevu, največ pa na tleh in v žlebovju; so pa tudi na obleki, na vpregi, dvorišču, celo v stanovanjih, z eno besedo povsod, kamor je živina stopila in kamor je prišel človek z okuženo obleko. Obseg razkuževanja mora biti pri vsaki hiši drugačen, ker je odvisen od razmer. Pri razkuževanju je treba vse natančnosti in vestnosti; če kaj prezremo, tudi drugo dobro izvršeno razkuževano delo, ne bo imelo zaželjenega in pričakovanega uspeha.

Pri snaženju in razkuženju nam je ravnati približno na sledeči način:

Najprej izkidamo hlev, odstranimo iz njega vso gnojnico in mokro zemljo ter jo nadomestimo z novim materijalom, in sicer z gramozom ali pa s peskom, nakar šele potresemo novo nasteljo. Kjer je le količkaj mogoče, naj se gnoj takoj podorje; če smo pa vsled zime ali kakih drugih okoliščin primorani, pustiti gnoj na kupu, pa potresemo ta gnoj, v več legah z apnom. Za izvršitev teh del je dobro uporabljati konjsko vprego, kar pa pri sedanjih razmerah ne bo povsod mogoče. Treba se bo tudi za to delo povečini posluževati goveje vprege, te pa seveda s tem večjo previdnostjo. Ko smo izvršili to delo, se lotimo žlebovja in jasli. Način razkuževanja teh predmetov se ravna po materijalu, iz kterega so narejeni. Betonasto in železno opravo prebelimo z apnom ali jo pa namažemo s karbolinejem. Leseno in še dobro ohranjeno žlebovje umijemo z močnim vročim lugom, če je pa žlebovje že slabo in razjedeno, je najbolje nadomestiti ga z novim, staro lesovje pa sežgati. Tudi verige so oslinjene, torej okužene; te temeljito očistimo, ako jih položimo v ogenj. Škafje in drugo posodo umijemo z vročim lugom, če je ta oprava slaba, jo razbijmo in sežgimo. Vse stene ter zidovje in stebre v hlevu prebelimo večkrat z močnim beležem, tla pa polijmo z beležem ali jih potresimo z zadostno množino živega apna. Ker se nevarni strup drži dlake, zato žival očistimo; operimo ji tudi parklje. Nesnago po dvorišču in okrog napajališč odpeljimo in zakopljimo ter tudi ta prostor posujmo nanovo in ga polijmo z beležem, in potresimo z apnom. Ko je v hlevu, pri živini, pri vpregi in na dvorišču vse razkuženje natančno izpeljano, pa umijmo in razkužimo tudi svojo obleko in obutev: poslednja je pač najbolj nevarna raznašalka te bolezni. Tu pa nikakor še ni naštetu vse, kar pride pri razkuževanju po tej bolezni vpoštev, ker tega sploh ni mogoče za vsako gospodarstvo posebej naštetu. Vskado naj pri razkuževanju na podlagi teh navodil izprašuje svojo vest in naj razkuži vse, o čemur vé ali domneva, da je mogoče okuženo.

Pri onih gospodarstvih pa, kjer je kaka žival še po prestani bolezni dalj časa šepala ali sploh kazala kake izpremembe na parkljih, pa ponovimo zgoraj opisano razkuženje čez nekaj mesecev ali pa takoj za tem, ko so vsled našega zdravljenja tudi iz parkljev že izginili vsi sledovi prestane bolezni ali pa ko smo to živino odprodali za meso: Živina, ki kaže po tej bolezni kake sledove ali izpremembe na parkljih, nosi ta strup še mesece in mesece s seboj. Zato bodimo vestni in je

nikar ne prodajamo v druge namene kot za meso, čeprav nam tega oblastveni predpisi naravnost ne prepovedujejo. Veda nas uči, da posamezne, to je nekatere živali še več mesecev po prestani bolezni nosijo s seboj kužni strup in da morejo okužiti s tem kako drugo žival takoj, ko se je strup odločil od teh prikritih nosilcev strupa.

Ako smo vse to vestno in natančno izvršili in po potrebi hlev celo dvakrat razkužili in se tudi na zunaj varujemo in izogibljemo vsake prilike ponovnega okuženja, smemo biti zagotavljeni, da nam živina ne zbolí še enkrat.

Raztrositev bolezni najbolj pospešujejo skupna napajališča in pašniki, skupna pota in pa shajanje ljudi. Kugo raznašajo tudi mačke, psi in kuretina. Ta žival obleze okužene hleve, koder se ji navzame dlaka in perje strupa, tako da ga potem drugod raztresi.

Posestniki, varujte se, da ne zanesete bolezni v svoj hlev; če vas je pa nesreča že zadela, storite vse, da bolezen zatartete.

Dosedaj smo se bavili z odvrčanjem in zatiranjem bolezni slinovke in parkljevke. Nastane vprašanje, kako se da ta bolezen ozdraviti.

Praden preidemo k temu, premotrmo nekatere splošne točke glede te bolezni, da bo stvar lažje umljiva.

Inkubacijska doba, to je čas, ki poteče od tedaj, ko je strup zašel v še neokuženo žival, pa do tedaj, ko ta žival vidno zbolí, znaša 2 do 7 dni, in le prav redkokdaj kak dan več. Navadno živina zbolí že čez dva do štiri dni po okuženju.

Strupena kal, ki to bolezen provzroča, do danes še ni natančno poznana in opisana; vemo pa, da je tako majhna, da se je z današnjim mikroskopom še ne vidi. Vemo pa tudi še marsikaj drugega o tem nepoznanem sovražniku živinorejca: tako n. pr. da se nahaja v največji množini v mehurjih, ki so se spustili po gobcu, med parklji in po vimenu. Strup je v raznih množinah, ki so odvisne od okoliščin, tudi v mleku. Zato ne spravljajte surovega mleka v kupčijo in ga ne uživajte. Nadalje so nam na podlagi natančnih preiskav znana tudi sredstva, ki ta virus ali strup umore in uničijo. Suh zrak, svetloba in snaga ga uničujejo; toplota med 60 in 70 stopinjami ga uniči že v par minutah; apneni belež, 1% karbolna kislina ali pa 3% sodna raztopina ga zatrti v eni uri popolnoma. Ta dejstva o uničenju strupa so za nas jako važna.

Najobičajnejši način okuženja ali prenosa bolezni na živino je način posrednega okuženja, to je vsled prenosa strupa z obleko, obuvalom, na skupnih napajališčih, na skupnih potih in skupni paši, v okuženih hlevih in pa po drugih živalih, ki same na tej bolezni sicer ne zbole, na dlaki in na nogah pa strup, ki so ga nalezle drugod, vendarle raznašajo. V mlekarnah posneto mleko, ki se strankam vrača, more zelo pospešiti razširjenje bolezni, četudi je prišlo samo en liter mleka iz okuženega dvorca v mlekarno.

Bolezni najbolj dostopna je goved; prasiči, ovce in koze manj. Ne oboli pa prav vsaka goved, ki je imela priliko okužiti se, da, celo ne, ako je v resnici ta strup že sprejela v se. Kakih 10% naše dokaj utrjene živine se bolezen sploh ne prime. Omehkužena živina in živina finih pasem, je za bolezen bolj sprejemljiva kot pa naši utrjeni sivci, ktere so zadnji čas, žal, že nekoliko preveč spodrivali drugi.

Tudi to je različno, kako nastopa bolezen pri posameznih govedih. Nekatere živali občutijo bolezen prav zelo, medtem ko se drugim komaj pozna, da so bolne.

Na podlagi skušenj iz prejšnjih let je prevladovalo pri naših živinorejcih mnenje, da je ta bolezen čisto nedolžna, pa obolela živina le nekaj dni ne jé, pri čemur pač nekoliko upade, za njeno življenje pa da pri tem ni nevarnosti. In res smo imeli vsaj zadnjih petindvajset let pri vsakokratnem izbruhu te bolezni pri vsej nesreči še nekaj sreče. Bolezen je nastopala v primeroma zmerni obliki in skoroda ni zahtevala žrtev. Tudi se ni ponavljala pri eniinisti živini. Letos pa je drugače; bolezen nastopa zlasti v nekterih krajih nenavadno silno, zahteva obilo žrtev in se ponavlja pri eniinisti živali, da skoro pri vsej živini kakega hleva v najkrajšem času.

Veda nas uči, da je trajala po sedanjih skušnjah doba nesprejemljivosti ali imuniteta pri raznih živalih različno dolgo in da je brez malih izjem trajala skoro po eno leto in še po več. V to poklicani veščaki bodo imeli nalogo, vzroke tega pojava natančno preiskati, ker na taka vprašanja se ne da kar takoj odgovoriti. Za nas naj danes zadostuje dejstvo, da nam vsled značaja bolezni previdnost veleva, naj bolj natančno opazujemo obolele živali in jih tudi zdravimo.

Najuspešneje se pač zdravi z zdravili, ki jih zapiše živinozdravnik.

Ker pa ob sedanjih izrednih razmerah ne moremo dobiti za vsak posamezen slučaj živinozdravnika, si moramo pomagati sami, kakor vemo in znamo. Pomniti je treba, da je vobče bolezen na parkljih bolj nevarna, kot ona v gobcu. Ker je nevarnost, da jo naleze druga živina, pri bolezni na parkljih zaradi nastanjanja živine precejšna in ker živina to bolezen ravno na parkljih silno občuti. Pri tem načinu obolenosti pa se bolezenski proces razvija navadno tako, da nastanejo med parklji in med notranjim mesnim delom stopal cele votline, v katerih ostane kal bolezni. Ker pri taki živini čez nekaj časa ni vidnih bolezenskih znakov jo smatramo navadno za popolnoma ozdravelo in za nesumljivo. Pri tem pa se seveda motimo, česar nam pa nihče ne more zameriti; kajti taki izredni slučajji so tudi strokovnjake presenetili. V parkljih zaraščene kužne kali pridejo že vsled zaraščanja parkljev prej ali slej gotovo na dan. Strup je ostal v teh votlinah nepokvarjen in vsled tega še po preteku več mesecev za zopetno raztrositev bolezni sposoben. Bolezen se prične zopet širiti, pravega raznašalca njegovega pa včasih niti izslediti ne moremo. To nas uči, da utegne biti kak nesrečen in izreden slučaj parkljevke usodnega pomena za razširjanje bolezni.

V obeh slučajih obolenosti, pri slinovki in pri parkljevki, naj bo naša naloga, da skušamo vsaki živali bolezen kolikor mogoče olajšati in skrajšati. To pa dosežemo predvsem s snaženjem in s pridnim spiranjem. Za spiranje gobca je dobra slana ali pa močno okisana voda. Spirati je treba v gobcu vse rane in mehurčke, ktere najdemo tudi daleč doli na jeziku. Priporočljivo je tudi, tako pripravljeno vodo postaviti v škafo pred goved in čakati, da si goved sama izpira gobec z brbranjem po vodi. Za izpiranje nog je priporočljivo vporabljeni v vodi stopljen galun, če pa tega ni, pa kakor za izpiranje gobca slano ali kislo vodo. Kdor ima na dvorišču lužo brez gnojnice, stori dobro, ako stopi v luži nekoliko apna, toliko, da je voda nekoliko bela in potem na parkljih bolno živino po tej luži vsak dan vsaj po enkrat prepelje. In tudi sama čista voda je za spiranje nog že koristnejša kot pa večna hlevska mokrota in nesnaga. Zelo nevarno je, goniti na parkljih bolno živino po pesku, ker se lahko pripeti, da se

zapiči droban pesek v razpoke v rogu, in provzročita živini silne bolečine.

Teleta, ki pridejo kmalu potem na svet, ko je mati že bolezen prestala, za to bolezen navadno dalj časa niso sprejemljiva. Teleta pa, ki še sesajo so pa v zelo veliki nevarnosti; zato jim je treba dajati le prekuhano mleko. Sploh pa se ravno glede telet priporoča največja opreznost. Treba jih je pridno opazovati in če slutimo nevarnost, oddati jih takoj mesarju, ker nas prav pri teletih kaj rada prehitita nesreča in izguba.

F. Majdič,

c. kr. državni višji živinozdravnik.

Kako škodi mraz v perutninarstvu?

Kadar zima prikima z vso svojo strogostjo in celo kadar burja zapiše, je naša perutnina v nevarnosti, da ozebe ali pa vsaj vsled mraza veliko trpi in je škoda, ako že ne ravno za žival prevelika in usodna, vendarle vsaj v gospodarskem oziru lahko tolikšna, da je vsakako umestno, perutnino pred mrazem čuvati in zavarovati, mlade živali pa že prej za zimo kolikor mogoče dobro utrditi. Zimski mraz in mokrota najbolj škoduje in je najbolj nevaren kokošim; golobi in vodna perutnina pa ga ne občutijo tako zelo.

V naslednjem se hočemo pečati le z nevarnostmi, ki pretijo kokošim.

Predvsem so mrazu izpostavljeni roža, ušesnice, podbradek in kraki, to je oni deli, ki niso pokriti s perjem.

Roža, ušesnice in podbradek najprej ozebejo. Zelo postanejo mrzle, njih barva se izpremeni ter postanejo nekako modrikaste. Pozneje so naenkrat zelo tople in zatekajo ter to povzročajo živalim velike bolečine. Ako so popolnoma ozeble, se dostikrat dogaja, da čez nekaj tednov odpadejo.

Na krakih in nogah se po hudi ozebi napravijo ozebki, t. j. neke bule ali modrice, ki tudi povzročajo velike bolečine. Te modrice slednjič tudi brez zdravljenja odmrjo in odpadejo, vendar pa je morala ozebla žival nekaj tednov prenašati hude bolečine.

Na roži, ušesnicah in podbradku se ozebki takoj spoznajo in treba jih je takoj naribati s snegom ali pa pomakati v hladno vodo. Ako so ozebli deli že tudi zatekli in se na omenjeni način ne da več dosti pomagati, je iste spirati s svinčeno vodo ali pa z raztopino galuna v vodi. Galun se dobi v vsaki trgovini ali pa v drogeriji. Raztopino je napraviti tako, da se dene 1 del galuna na 100 delov vode (1 dekagram galuna na 1 liter vode). Seveda se tudi na ta način dostikrat ne dá veliko opraviti, zato je najpametneje, ozeble dele s kakim zelo ostrim rezilom lepo porezati. S takim ravnanjem prihranimo živalim hude bolečine, sebi pa nepotrebno nezadovoljnost. Tudi so navadno ozeble živali za plemenitev toliko časa nesposobne, dokler niso bolečine, ki jih ozeba povzročila, popolnoma ponehale. Ako pozeble dele porežemo, se pa to hitro zopet zaceli in operacija ni niti težka, niti nevarna ter so potem takem živali zopet kmalu sposobne za plemenitev in za nesenje.

Seveda pa to ni vse in edino. Pametneje in gotovo bolje ter sigurneje je, ako skušamo živali pred ozebki varovati. Zato naj bodo posode, iz katerih perutnina pije, pozimi vedno tako pripravljene, da živali ne morejo stopati vanje in da se ne morejo močiti v vodi oni deli, ki bi mogli ozebsti.

Kurnjak mora biti dovolj zračen, vzduh v njem ne sme biti vlažen. Kjer se dela v kurnjakih ivje, so bili isti gotovo premalo prezračevani in vlažni.

Mraz sam živalim izdaleka ne škoduje toliko kot mokrota, oziroma vlažnost. Vлага porosi rožo, ušesnice, podbradek in krake, ko pa pride žival iz toplejšega kurnjaka na prosto, kjer je obenem mraz, začne to pomrzovati.

Pogosto se tudi dogaja, da ljudje kurnjake tako zelo zapirajo, da niti najmanj svežega zraka ne more vanje. Posledica tega je, da postane tak prostor neprimerno toplejši, vлага porosi vse mesnate dele in ko pridejo živali vunkaj, ozebejo. Proti porošenju in vsled tega izvirajočemu ozebljenju zavarujemo živali, ako jim vse mesnate dele namažemo po večkrat na teden z vazelino, vsled česar vлага ne more porositi direktno mesnih delov. Vazelina se dobi v vsaki drogeriji.

Ob dnevih velikih snežnih metežev naj bi se perutnine sploh ne spuščalo veliko na prosto. J.

Vrednost hranilnih snovi v litru mleka v primeri z drugimi enakovrednimi nadomestilnimi hranilnimi snovmi.

Glasilo „Zveze kmetovalcev v Nemčiji“ strokovni list „Illustrierte Landwirtschaftliche Zeitung“ z dne 10. novembra t. l. prinaša naslednji spis pod gorenjim naslovom.

V neki vlogi na svojo vlado opozarja kmetijska zbornica za vojvodino Anhaltsko na veliko razliko v izdatkih, ker se mora vsled pomanjkanja mleka ono nadomeščati z drugimi živili in primerja denarno vrednost mleka z drugimi hranili, ki morejo mleko nadomeščati.

V enem litru neposnetega mleka je povprečno 32 g dušičnatih snovi, 34 g toliščobe, 49 g sladkorja in 740 g vode.

Pusto meso ima v 100 g 19.9 g dušičnatih snovi, 2.6 g toliščobe in 75.5 g vode. 100 g jajec vsebuje 12.2 g dušičnatih snovi, 11.5 g toliščobe in 74.2 g vode. V 100 g svinjske masti je 0.2 g dušičnatih snovi, 95 g toliščobe in 0.7 g vode.

Da se 1 liter neposnetega mleka nadomesti s temi hranili, je vzeti:

95 g pustega mesa,
100 „ jajec,
20 „ svinjske masti
in 49 „ sladkorja.

Glasom 26. oktobra t. l. na Anhaltskem veljavnih cen za meso, svinjsko mast, jajca in sladkor, je veljala gorenja množina imenovanih hranil 81.5 nemških vinarjev. To vsoto je torej treba izdati, če se hoče liter mleka nadomestiti z drugimi enakovrednimi hranili.

Pristavek uredništva. Pri nas so enake razmere in pri današnjih naših cenah za imenovana hranila računamo veliko prenizko, če vzamemo vrednost nadomestilnih hranil za liter mleka z 80 avstrijskimi vinarji, kajti 81.5 nemških vinarjev je v resnici več kakor 115 avstrijskih vinarjev. Mleko je torej navzlic vsemu dandanes še eno najcenejših hranil, ki je mnogokrat sploh nenadomestljivo. Naši kmetovalci nimajo sedaj prav nič močnih krmil in pri samem senu in rezanci, katerih krmil pa utegne tudi zmanjkati, krave pač ne molzejo dobro in pride mleko kmetovalce tako drago stati, kakor lajik niti pojma nima. Meso, mast, sladkor itd., vse je silno drago, in če kmetovalec v sedanjih časih upravičeno zahteva za

liter mleka par vinarjev več, je že krik in vik na vseh straneh kakšen oderuh je kmetovalec, dasi on mleko odnekadaj pod lastno pridelovalno ceno prodaja.

Nazadovanje novih vinogradov.

Ni ravno vesel pojav, če se mora govoriti o nazadovanju vinogradov sedaj, ko bi se moralo pisati le o napredku našega vinogradništva. Z današnjim spisom nimam sicer namena preplašiti vinogradnikov s kako novotarijo, marveč jih hočem opozoriti na neke napake, ki so postale ponekod že precej splošne in bodo z leti imele bolj ali manj slabe posledice in utegnejo sedanje dobre vinograde spraviti v nekdanji slabi stan.

Kar se tiče ohranitve lepih vinogradov, obstoji velika napaka že v tem, da se trtam premalo gnoji in se preveč z rodnim lesom obkladaajo; a še večja v tem, da se med vrstami izostale ali izumrle cepljene trte kar enostavno nadomeščajo z grobanjem domačih trt. Ker pa v slabo obdelovanem vinogradu mnogo trt pogine, se lahko pripeti, da se na ta način v nekoliko letih več kakor polovica z domačo trto nadomesti. V takem slučaju seveda ne izostanejo zle posledice, kajti ne glede že na dejstvo, da postane rast v takem vinogradu različna in da so necepljene trte boleznim bolj podvržene kakor cepljene, se v takih vinogradih prav lahko zopet naseli trtna uš. Poslednja še ni izumrla, kakor nekateri sodijo, marveč se še vedno v obilici nahaja, zlasti poleti na listju ameriških trt. Zato je pravočasna opreznost velike vrednosti, kajti če se zopet naseli trtna uš, ne preostane drugega, kakor da ves vinograd nanovo zrigolamo in ga nanovo z ameriškimimi trtami zasadimo. Sicer bi bilo to delo pri nekteri, svoj čas slabo napravljenih in z bolj malovrednimi trtami zasajenih vinogradih še dobro, toda pomisliti je treba na splošnost in da stane tako delo dandanes najmanj še enkrat toliko, kolikor pred 15 ali 20 leti.

Zato naj se domače trte nikar ne grobajo, marveč vse izostale s cepljenimi ameriškimimi trtami nadomestijo in naj se vinograd vedno po možnosti dobro gnoji, da trte prezgodaj ne opešajo, kajti, kadar prične vinograd vsled slabega obdelovanja in vsled premalo hrane pešati, ga je težavno zopet spraviti v dober stan.

Priznavam, da je težko vzgojiti med stare trte vsajene cepljenke, ker jih stare duše, toda skušati se mora na vse mogoče načine, da se tudi to doseže. Najbolje se to doseže na ta način, da se pusti pri sosednji že cepljeni trti eden iz ameriške podloge nastal poganjek ter se naslednje leto v primerni višini (1—1½ m) na zeleno cepi ter se jeseni ali spomladi na izpraznjeno mesto pogroba, in sicer tako, da pride ves ameriški les razmeroma globoko v zemljo, dočim mora ostati cepljeno mesto tik zemlje ali še nekoliko višje. Tudi se tako pogrobana trta še ne odreže od matrne podloge, marveč se pusti še 1—2 leti z njo zrasla, zato da jo deloma tudi materna trta še redi. Taka grobanica bujnejše rase ter hitro napravi močne svoje korenine. Kadar se to doseže in vidi, da je že tako krepka, da je druge trte ne morejo več zadušiti, potem se loči, t. j. odreže od matere, zato da poslednja preveč ne ošibi. Na ta način z materjo v zvezi ostala grobanica tudi takoj rodi; priporočljivo pa ni, prvi dve leti pustiti ji sad, ker zastane v rasti.

Če pa nobena sosednjih trt ne požene poleti iz podloge, potem se mora to umetno doseči, in sicer na ta način, da se spomladi odkopljejo sosednje trte do

prvega člena podloge ter se tako odgrnjene puste, dokler ne prične ta ali ona poganjati iz tega členka.

Fr. Gombač.

Vprašanja in odgovori.

Na vsa kmetijsko-gospodarska vprašanja, ki dohajajo na c. kr. kmetijsko družbo kranjsko ali na uredništvo „Kmetovalca“, se načelno odgovarja le v „Kmetovalcu“. Odgovori, ki so splošno poučni, se uvrste med „Vprašanja in odgovore“, na ostala vprašanja se pa odgovarja pisмено, če je priložena znamka za odgovor. Odgovarja se edinole na vprašanja, ki so podpisana s celim imenom; brezimna vprašanja ali taka, ki so zaznamovana le z začetnimi črkami, se vržejo v koš. V „Kmetovalcu“ se pri vprašanju nikdar ne tatisne vprašalčovo ime, ampak vedno le pričetne črke imena in kraja. Redno se v vsaki številki odgovori le na tista vprašanja, ki so prišla vsaj 4 dni pred izdajo lista; na pozneje došla vprašanja se odgovori v prihodnji številki. Kdor takoj želi odgovora na kako kmetijsko-gospodarsko vprašanje, mora priložiti znamko za odgovor. Na vprašanja, ki niso kmetijsko-gospodarska, se ne odgovarja v „Kmetovalcu“, ampak le pisмено, če je pisnu priložena 1 K v znakah kot prispevek k družbenemu pokojninskemu zakladu. Zadnje zlasti velja za pravne odgovore, ki seveda morejo biti le splošne vsebine, kajti uredništvo ne more poznati vseh včasih zelo važnih okoliščin in zato za take odgovore ne prevzame nikakega jamstva.

Vprašanje 133. Pri nas ljudje trdijo, da je treba staremu konju večkrat zobe popiliti, ker sicer težko zoblje. — Prosim pojasnila, ali je potrebno in koristno staremu konju zobe piliti in kako se to naredi? (C. M. v J.)

Odgovor: Pri starih konjih se rado pripeti, da se pri gorajih kočnikih vnanji, pri spodnjih pa notranji robovi premalo obrusijo. Vsled tega nastale ojstrice ranijo rade sluznice ob licih ali pa jezik. Te rane delajo konju bolečine, da težko zoblje, se slini in hujša. Tedaj je treba zobne robove obsekati z dletom ali pa opiliti z zobno pilo. — Če pa na sluznici ni poškodb, nastalih vsled pomanjkljive obrabe zob, je pa piljenje in obsekavanje zob odveč, lahko pa tudi škodljivo.

Vprašanje 134. Kako se naredi medeno vino, in ali je tudi dacu podvrženo? (I. S. v. P.)

Odgovor: Medeno vino, ki se imenuje pravzaprav medica, delajo kar preprosto na ta način, da med zmešajo z vodo in potem mešanico pusté pokipeti. Na tak način narajena medica ni dosti vredna in se težko ali sploh ne učisti. Pravilno se medica izdeluje, če se vzame na 100 l vode kakih 12 kg čistega medu, t. j. brez voska, in se potem vse skupaj pusti dobro vreti ter se pene sproti posnemajo. Tako prevrta zmes se pusti shladiti in se shlajena učiisti kakor vino z želco ali z beljakom. Učiščena zmes se nato odlije in se še nekaj ur dobro kuha. Pri tem drugem kuhanju se lahko pridene kaka reč, ki dá medicí posebni okus ali vonj. Take reči so na pr. hmelj, kardamon, korjander, muškatañ oreh itd. Taki, drugič prekuhani zmesi se pridenejo, ko se je shladila, drože, ter se pusti pokipeti. Ko je medica kipela in se učiistila, se pretoči v posodo, ki mora biti dobro zaprta, drugače se medica skisa. Poklipena medica, t. j. medeno vino, je opejna pijaca, ki ima v sebi alkohol, in je torej pri prodaji na drobno, podvržena dacu.

Vprašanje 135. Ali je sirovi sladkor za pitanje prasičev priporocen, oziroma ali je samo kot nadomestilo za druga krmna poraben? (A. C. v Š.)

Odgovor: Hrana ali krma učinkuje v dveh smerih, in sicer tvori dele telesa (celice), ki kar naprej razpadajo in se obnovljajo, ter daje telesu tiste snovi, ki jih potrebuje za tvorjenje sile in toplote. Za tvorjenje telesnih delov služijo beljakovinske snovi in za tvorjenje sile ter toplote pa ostale snovi v krmi. Zadržane snovi v zadostni meri pokladane, delajo v telesu tudi toščobo. Sladkor je snov, ki ne more rediti, t. j. tvoriti dele telesa razen toščobe, ampak tvori le silo in toploto. Ker je sladkor silno lahko prebavljiv, se v telesu hitro presnavlja, mu daje moc in toploto, in v zadostni meri pokladan poleg druge hrane, tudi dela toščobo. Sladkor se v prebavilih razkrajja in more na zdravje slabo vplivati, zato ga le tiste živali dobro preneso, ki obdržé

neprebavljeno hrano kratek čas v sebi. Najbolje preneso sladkor prasiči, potem konji in najmanj goveda. Pri pokladanju sladkorja prasičem se doseže z 1 kg sladkorja prirastek na živi teži kakih 30 dkg, toda le tedaj, če se poklada obenem razmeroma dovolj beljakovinske hrane. Sladkor je torej prav dobro krmilo za prasiče, ki se pitajo, a dober učinek se le tedaj doseže, če se ima na razpolaganje istočasno krmila, ki imajo v sebi dovolj beljakovin. Sladkor je seveda krmilo samozase, ki se v navadnih razmerah ne poklada, a ga sedaj vsled pomanjkanja drugih krmil vendarle pokladamo, če je tudi razmeroma zelo drag. V sili, kadar manjka drage krme, ali če ima živala, zlasti prasiči, izredno visoko ceno, pa lahko sežemo s pridom po dragemu sladkorju kot krmilu.

Vojne naredbe.

Dopusti za živinorejce. Vojno ministrstvo namerava ukreniti vse potrebno, da se moški letnikov 1865 do 1872, ki krmijo živino (posestniki in hlapci) na kmečkih posestvih, ako ni nobene druge moške sile na razpolago, za zimsko dobo 1915/16 oprostijo od črnovojniške službe. Tozadevne prošnje se morajo vložiti pri c. kr. okrajnih glavarstvih.

Občine, ki naročajo ogrsko moko in plačajo denar pri svojem okrajnem glavarstvu, naj o tem istočasno obveste tudi Zavod za promet z žitom v Ljubljani; če se namreč Zavoda o vplačilu ne obvesti, isti ne prevzame nikake odgovornosti, da bo moka pravočasno dospela. Pripomni se, da vsled prevoznih težkoč itak preide od naročila do prejema ogrske moke 6 do 8 tednov.

Ne dajte ječmena in ovsa v mletév! Pokazalo se je, da kmetovalci po mnogih krajih dajejo oves in ječmen — deloma sam, deloma mešan z drugim žitom — v mlino za moko. Kmetovalci se opozarjajo, da je po cesarski naredbi z dne 21. julija, drž. zak. št. 203., to prepovedano in se bo poleg kazni oves in ječmen zaplenil, če se še najde v mlinu. Kot krušno žito je določena pšenica, rž, in kjer se je kaj pridelalo, tudi ajda. Kdor krušnega žita ni toliko pridelal, kolikor ga dovoljuje zakon za porabo njegovi družini, prejme od županstva potrebno množino pšenične, oziroma ržene moke. Od ječmena in ovsa pa si sme obdržati vsak kmetovalec le toliko, kolikor ga potrebuje vsakdo za seme in poleg tega za krmo: od ječmena eno četrtno celega pridelka, od ovsa pa, kdor ima konje, po 1 kg za enega konja na dan. Ostala množina ječmena in ovsa pa se mora oddati komisijonarjem Zavoda za promet z žitom.

Ne pridržujte krompirja! C. kr. deželna vlada opozarja producente, da naj nikar ne zadržujejo krompirja v svojih skladiščih, marveč naj ga prodajo, kolikor ga prodati sploh nameravajo. Znano je, da je bilo letos tudi na Kranjskem mnogo več krompirja pridelanega, kakor druga leta, a ga še toliko ne prihaja na trg. Ako producenti mislijo, da bodo imeli od tega dobiček, se motijo. Računati morajo s tem, da gre čez zimo mnogo krompirja v zlo in se dviga cena vedno natančno preračunjena v razmerju, kakor se krompir suši in gnije, tako, da zaraditega nikakor ni računati na dobiček, pač pa še rajše na izgubo. Nadalje je vpoštovati dejstvo, da krompir nima cen, kakor žito, ampak najvišje cene, od katerih pa vsakdo lahko popusti. Tudi je računati s tem, da bode spomladi več ponadeb za krompir, kakor se ga potrebuje, kar bode vplivalo, da ga bodo producenti dajali izpod maksimalnih cen. Ako se naposled računí še z dejstvom, da je bil letos krompir večinoma spravljén v moči, vsled česar se bo bolj kvaril kakor druga leta, se pride do zaključka, da je v vseh ozirih za producente bolj sigurno, ako krompir, kolikor ga imajo za prodajo, čimpreje spravijo v denar.

Huda obsodba. Trgovec z mlekom Karel Neddermayer v Gradcu je bil odpuščen od vojakov, da bi mogel voditi svojo kupčijo, in je prodajal mleko ne samo zasebnikom, nego tudi vojaškim bolnišnicam. Toda mož je dajal zasebnikom in vojaškim bolnišnicam posneto mleko. Tega goljufa je sodilo vojaško sodišče in ga je obsodilo na šest let težke ječe.

Zakaj je moka tako draga? Ljubljanski dnevnik „Slovenec“ je priobčil 18. t. m. tole cenzurirano vest, ki jo je posnel po nemških listih in ki da mnogo premišljati: „Če pregledamo cene moki in pšenici zadnjih petih let, dobimo, da je bila razlika med kilogramom pšenice in kilogramom moke (ničle) pred vojko samo 16 do 18 vinarjev. Celo lani oktobra meseca, torej že med vojko, se je ta razlika povišala le na 21 vinarjev. Danes pa znaša 46 vin., kajti kmet dobi od vojnorožnega zavoda za kilogram pšenice 34 vin., najnižja moka je pa po 80 vinarjev. Odkod je mogoča tako velika razlika? Da računamo natančno, vzemimo, da se iz kilograma pšenice (34 v) namelje samo tričetrt kilogr. moke (60 vin.). Treba je torej pojasniti razliko 24 vin.). Mlinar dobi kot plačilo 2,18 vin. od kilograma, vojnorožni zavod vzame 4 vin., molar 8 vin. od kilograma, v čemer so vračunani dovozni stroški in njegov zaslužek. Stroški teh treh znašajo torej 12,8 vin., treba je torej pojasniti še 11,2 vin. Od tega odpade par vinarjev za voznino. Ostalo pa očitno pripade komisijonarjem vojnorožnega zavoda. Tako požre voznina in vojnorožni zavod s svojimi pisarnami in agenti pri tričetrt kilograma moke 15,2 vin. S pomočjo vojnorožnega zavoda smo prišli z dežja pod kap. Omejil se je sicer zaslužek kmetov in molarjev in se je moka skoro izločila, zato pa požre vojnorožni zavod veliko več, kot sta kdaj prej zaslužila kmet in molar. Uspeh vsega tega pa je, da moramo moko in kruh tako drago plačevati, da je že kar greh.“

Kmetijske novice.

Na razpolago je nekaj pingavskih in sivih bikov, kakortudi plemenskih mrjascev različne starosti. K nakupu teh prispeva deželni odbor male podpore. Za biko kakortudi za mrjasce se je obrniti na deželni odbor. Obenem se opozarjajo posestniki, ki imajo mlade plemenske biko na prodaj, da to naznanijo deželnemu odboru.

Premije za pogozdovanje goličav. Kranjsko-primorsko gozdarsko društvo je podelilo za leto 1915, za uspešno pogozditev goličav kmečkega posestva razpisane premije sledečim prosilcem po 40 K: Filipu Pogačniku na Dobravi pri Kropi, Jakobu Kralju na Črnivcu pri Mošnjah, Lovrencu Benetu v Podkorenu pri Kranjski gori in Francu Hočvarju v Trebnji gorici pri Krki.

Družbene vesti.

* **Udnina za leto 1916.** P. n. gg. družbene ude vlnudno opozarjamo, da smo vsled vojnih razmer poslali nabiralne pole za udnino za leto 1916. samo onim podružnicam, ki so izrecno zahtevale nabiralne pole za udnino. Vsem drugim udom, če so uvrščeni v kako podružnico ali ne, razpošljemo terjalna pisma s poštnimi položnicami, da vsak lahko svojo udnino pri najbližjemu poštnemu uradu naravnost nakaže. (Ne zamenjajte družbeno poštno položnico, ki nosi številko 8.175, s kako drugo!) Udnino je najbolje takoj plačati, da se položnice ne založi in ker je tudi v družbeni pisarni sedaj lažje urediti zadeve udov, kakor ob Novem letu, ko se delo tako silno namnoži.

* **Sadno drevje za l. 1916.** Glasom sklepa družbene občnega zbora z dne 19. aprila 1915 ne dobijo udje spomladi iz družbene drevesnice več po štiri, ampak letno le po tri sadna drevesa. Drevesa se pripravijo le za one podružnice in ude, ki svojo udnino pravočasno plačajo. Na naročila po 15. februarju se ne moremo več ozirati. One podružnice, ki so brez načelnikov, naj naznanijo, komu naj pošljemo drevesa glede pravilne razdelitve. Zaradi pomanjkanja drevja nikakor ne moremo sprejemati naročila na večje število dreves proti plačilu.

Diamalt se dobi v pločevinastih ročkah po 4 1/2 kg, ki stanejo po 8 K, dobe se pa sedaj tudi manjše ročke po 1 kg, ki stanejo 2 K (brez peštnine). Opozarjamo na spis „Diamalt, dober pripomoček pri peki“ v peti številki letošnjega „Kmetovalca“.

* **Antiavita** v varstvo setev pšenice, turščice, graha, graščice, travnih in deteljnih, vrtnih in gozdnih semen vseh vrst pred poljskimi vranami, vrabci, kokošmi, golobi, fazani itd. si je družba z ozirom na predstoječo setev ozimline zopet nabavila. Osminka kile v dvanajstih litrih vode raztopljenega antiavita zadostuje za impregniranje 130 kg setve ter se razpošilja kot vzorec brez vrednosti. Glede uporabe antiavita opozarjamo na spis „Odvračanje škode po vranah“ v „Kmetovalcu“ številki 2. z dne 15. marca 1914. Naroča naj se pravočasno pred časom setve, t. j. približno 15. februarja ali 15. septembra. Antiavit se dobi v zaklopnihah po 1 kg za 14 kron, 1/2 kg za 7 kron 50 vin., 1/4 kg za 4 krone, 1/8 kg za 2 kroni 20 vin., 50 g za 1 krono 10 vin.

* Umetna gnojila:

Kalisuperfosfat po K 14— 100 kg. Naročniki morajo vreče po možnosti sami vposlati, ter jih družba vzame po primerni ceni v račun. Kdor namerava izvršiti jesensko ali zimsko gnojenje, naj to gnojilo brez odloga naroči, ker ga ni več dosti na razpolaganje. Naročitve na cele vagone družba vsled pomanjkanja blaga ne more več sprejemati.

Kalijevo sol po K 14— 100 kg. To gnojilo se oddaja tudi v vrečah po 50 kg za 7 K. Kdor gnoji travnike s kostno moko, ta mora gnojiti tudi s kalijem, bodisi s kalijevo soljo ali s kajnitom. Na oral je računati 200 kg kostne moke in 100 kg kalijeve soli.

Kajnit po 7 K 100 kg.

Kostno moko po K 25— 100 kg z vrečo vred. Kostno moko je rabiti v zvezi s kalijevo soljo in s kajnitom.

Apneni dušik je družbi pošel.

Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske.

V a b i l o

k občnemu zboru podružnice c. kr. kmetijske družbe v Podragi dne 5. decembra t. l. ob treh popoldne v sobi Katol. slov. izobraževalnega društva v Podragi.

S P O R E D:

1. Poročilo načelnika.
2. Poročilo blagajnika.
3. Pregled računov za l. 1915.
4. Slučajnosti.

Opomnja: Če bi ob določeni uri ne bil občni zbor sklepčen, se bo pol ure pozneje zborovalo ob vsaki udeležbi udov.

Josip Semenč, načelnik.